

Kopenhagen je važan lučki grad, a ima jedan

*Danska je izrazito socijalna država s besplatnim školovanjem i zdravstvom i visokim iznosima za nezaposlene * Kopenhagen je osnovao oko 1000. godine kralj Sven I, a ime mu znači trgovačka luka

Obitelj Gavran: Miro sa suprugom Mladenom i sinom Jakovom

Danska je najmanja skandinavska zemlja s 5.580.000 stanovnika. Veći dio se nalazi na poluotoku Jutland, gdje graniči s Njemačkom, dok je ostatak na otocima. Danska je monarhija s kraljicom Margaret II. Stvarna vlast pripada Parlamentu i vladu. Izrazito je socijalna država s besplatnim školovanjem i zdravstvom, visokim iznosima za nezaposlene, što danas najviše koriste izbjeglice iz raznih zemalja. To je moguće zbog visokih poreza na dohodak od 38% i 70%, šestih svjetskih zaliha nafte i plina u Sjevernom moru jaka poljoprivreda. Kopenhagen se nalazi na ostrvu Zeland i ispresjecan je kanalima. Osnovao ga je oko 1000. godine kralj Sven I. Ime mu znači trgovačka luka. U njemu živi oko pola milijuna stanovnika. Još uvijek je veoma važan lučki grad, a ima jedan od najvećih europskih aerodroma Kastrup.

Stromma.dk

Ako planirate u gradu uči u muzeju, dvorce i palače, voziti se besplatno gradskim prometom, preporuka je uzeti Copenhagen card. Ušteda je ogromna, jer su cijene ulaznica paprene. Početna točka je prekra-

sna, ogromna zgrada željezničke stanice do koje vozi vlak s aerodroma. Izgrađena je 1864. g. od cigle. Tu je polazna stanica za Stromma hop on hop off turističke autobuse. Najbolji način za upoznati jedan grad bez previše pješačenja i priprema. Postoje tri linije. Glavna je crvena Marmaid tour (Sirena), zelena vodi do zoo vrta i Carlsberg pivovare, a plava na otok Cristiania nasuprot glavnog kanalu. Kupljena karta vrijedi 48 sati od prvog polaska. Možete ulaziti i izlaziti iz busa koliko želite na raznim stanicama. Najbolje je još sitno doplatiti i uzeti kombini-

rani obilazak busom i brodom. Pogled iz brodića je potpuno drugačiji i potpuno novi doživljaj.

Tivoli

Nasuprot stanice je i jedan od ulaza u Tivoli, drugi najstariji zabavni park u svijetu. Malo je poznato da je prije 431 godinu je izgrađen i još u funkciji najveći zabavni park Skandinavije Bakken (Dyrehavsbakken) udaljen svega 10 km od grada. Za pravu posjetu Tivoliju treba odvojiti dovoljno vremena, najbolje cijeli dan. Za kratki obilazak dovoljno je dva sata. Ne brinite i bez vo-

žnji će biti izuzetno zabavno vidjeti razne vrtove, fontane, paviljone i sve to šarenilo, ciku i vrisku. Ljubitelji adrenalinskih vožnji neće propustiti se oprobati i ovdje. Ukupno je 27 raznih vožnji, od toga 4 roller coastera. Otvoren je 1843. g., a godišnje ga posjeti preko 4 milijuna ljudi. Ali Danci ne dolaze tu samo ludovati, već i jesti u mnogobrojnim restoranima okruženim prekrasnom prirodom i cvijećem. Zaista vrijedi ući.

Radhuspladsen

Idemo do velikog trga Radhuspladsen na kome se nalazi gradska vijećnica s visokim tornjem sa satom. Podignuta je 1905. g. Na toranj se može popeti, a vijećnica posjetiti subotom. Zlatni kip, je posvećen biskupu osnivaču. Još dvije zgrade imaju također tornjeve sa zvonima, mada nisu crkve, jedna je čak hotel. Od 1936. g. smještena visoko na jednoj zgradi je pozlaćena skulptura djevojke na biciklu koja govori o lijepom vremenu. Za lošeg vremena šeta s psom i kišobranom. Kažu da trenutno nije u funkciji, jer i dok je kišilo ona je bila na biciklu. Ili je to moderna Dankinja, koja ide na posao ili faks i po kiši i po snijegu na

Kraljevska palača Amalienborg

Dolazimo do maloga parka ispred kraljevske palače Amalienborg. Točno preko kanala je moderna zgrada nove opere. Na trgu iz 1700.g. je spomenik kralju Frederiku V na konju. Zanimljivo je da trg okružuju četiri rokoko identične zgrade međusobno povezane u jednu palaču Amalienborg. Svaki sljedeći kralj je dodao po jednu. To je i zvanična rezidencija kraljice. I danas se u podne održava smjena straže, koju prate mnogi turisti. Pored palače, na susjednom trgu također potpuno simetričnom, je Crkva kralja Frederika ili mramorna crkva. Samo ime kaže kakva je unutrašnjost. Ima okruglu visoku kupolu prekrasno oslikanu iznutra. Na nju se može i popeti. Ulazimo u obližnji muzej dizajna. Čini se da su sve stolice koje koristimo danas ili smo koristili ranije smislili Danci.

U putovanju od najvećih europskih aerodroma Kastrup

biciklu, kao većina stanovnika. Po svuda su biciklističke staze, posebni semafori i nebrojeni parkinzi za bicikle. Na trgu se održavaju veliki koncerti, proslave, doček sportaša nakon uspjeha i osvajanja medalja, demonstracije i prosvjedi. Danas je trg, kao i većina grada veliko gradilište. Uvodi se druga metro linija. Mnoge se fasade obnavljaju. Kažu da će tako biti do 2019.g. S trga počinje poznata šoping ulica Strøget. Tu je Ripley muzej Vjerovali ili ne, čije se rubrike iz Politikinog zabavnika sjećaju stariji.

Muzeji

Prekoputa stražnjeg izlaza iz Tivolia, u prekrasnoj zgradbi se nalazi NY Carlsberg gliptoteka. To je muzej posvećen umjetnosti u kome se nalazi impresivna zbirka egipatskih, grčkih, rimskih antikviteta, francuske i danske umjetnosti, uključujući impresioniste i post-impresioniste, pa sve do modernizma. U nekoliko desetina dvorana su razni kipovi. Posebno je impresivan ulazak u podzemlje i hram s mumijama. Osnovan je 1897. g. od strane vlasnika poznate pivovare Carlsberg, koji je bio strastveni kolezionar i ljubitelj umjetnosti i koji je ova djela spasio od privatnih kolezionara

te omogućio svima da ih vide.

Par koraka dalje je Nacionalni muzej nalazi se u dvoru, koji je izgrađen 1744. za princa Frederika V i Princezu Louise. Ima veliku etnografsku zbirku, zbirku klasičnih i bliskoistočni starina, zbirku novčića i medalja, muzej igračaka i još mnogo toga, sve od kamenog doba, preko ere vikinga, srednjeg vijeka, renesanse do moderne danske povijesti. Ulaz je besplatan.

Slotsholmen je otočić u srcu povjesne jezgre sa Christiansborg palačom, nekadašnjom rezidencijom kraljevske obitelji. Zgrada je iz 1928. g., jer su dvije prethodne palače spaljene do temelja. Ime je ostalo još od prve podignute za kralja Kristiana V. Unutra je nekoliko prekrasnih dvorana, koje se koriste u protokolarne svrhe, ali se mogu i pogledati. Danas je tu parlament, vrhovni sud, ministarstvo vanjskih poslova i desetak muzeja, Kraljevska knjižnica, Nacionalna arhiva. Može se popeti na 104 m visoki toranj. Otok se mora obići iznutra i izvana duž kanala, jer odakle god pogledate, vidjeti ćete prekrasne stare palače ili novu modernu arhitekturu. Ispod sadašnje palače se mogu posjetiti temelji i ruševine prve palače i druge palače. U originalnoj zgradi

iz 1746. g. su Kraljevske štale s mjestom za preko 250 konja i izloženim kočijama. Do njih je zgrada Muzeja kraljevskog kazališta koja prikazuje razvoj ove vrste umjetnosti od 1700. g. U muzeju danskih Jevreja prikazan je njihov život kroz 400 godina boravka na ovim prostorima. U zgradi do Parlamenta je Thorvaldsen muzej s djelima ovoga poznatoga skulptora, koji je 1838. g. poklonio svoja djela rodnom gradu. Unutra su sada i mnoge slike drugih danskih autora. Muzej kraljevskog arsenala je jedan

od najznačajnijih europskih zbirki srednjevjekovnog oružja, uniformi, i druge vojne opreme. Muzej Lapidarium sadrži skulpture bivših kraljeva, koje su nekada krasile trgove, parkove i pročelja palača za njihove vladavine. Dolaskom novoga kralja podizale su se nove statue, a stare sklanjale. Preko 300 kipova je smješteno u staroj zgradi pivare. Tu je statua kralja Frederik V, čija izrada je stajala koliko sama palača Amalienborg, gdje se nalazila. Nova moderna zgrada knjižnice od crnog stakla nazvana crni dijamant koja je povezana sa starom zgradom nadzemnim tunelima. U njoj je na stropu 200 m² velika slika i muzej fotografije. Duž zapadnog kanala su dvi dugačke zgrade burze od cigle i sa

Carlsberg, ulaz slonova

zelenim bakrenim krovovima.

Hamletov dom

Kronborg je najpoznatiji danski zamak sagrađen 1420 g., a dograđen 1585. g. Njegovim renesansnim i baroknim odajama i hodnicima još uvijek luta Hamletov duh. Ako ne vjerujete u duhove, Šekspirovog junaka možete pogledati u predstavama na otvorenoj pozornici u dvorištu. Rado će se i slikati s posjetiteljima. Zašto je Šekspir svoje likove smjestio u Kronburg kada nikada nije bio tu? Impresivna je sama građevina s visokim zidinama i četiri različita tornja, 62 metara duga plesna dvorana, vrlo dobro očuvana kapela i mitski kip Holgera u tunelima ispod dvorca. Legenda kaže da će se veliki viking probuditi kada Danska upadne u nevolje. Do tada on spa va u kazamatu. Dvorac je dugo bio glavna kontrolna točka za prolazak brodova, koji su se vraćali iz ribolova sa sjevera puni ribe. Svi su plaćali jedan zlatni dukat za zaštitu i prolazak. Time je kralj stekao ogromno bogatstvo. U dvoru je bila u kućnom pritvoru kraljica Caroline Mathilde zbog nevjere. Danas je na popisu UNESCO-a.

Šoping zona i Nyhavn

Glavna pješačka zona s trgovinama i restoranima je uvijek prepuna ljudi. Čine je ulice Strøget, spojeni trgovi Gammeltorv i Nytorv, prostor oko Katedrale iz 1829. g., koja se nalazi do zgrade Univerziteta, pa trg Amagertorv oko koga su dvije crkve, čiji se zvonici vide iz daljine. Na trgu je fontana s rodama, gdje je tradicija da novopečene babice otplesu oko nje jedan ples. Svuda je jako mnogo uličnih svirača i izvođača. Rundetaarn, okrugli toranj iz 17. st., koji je najstarija zvjezdarnica u Europi koja još radi. Kružnim stepenicama se može popeti na vrh i šetati po 5 cm debelom staklenom podu i gledati

Kronborg, Hamletov dom

25 m ispod sebe. Uz toranj je nekada bila knjižnica, čija se dvorana koristi za razne kulturne događaje.

Konačno stižemo na ogromni Kongens Nytorv ili Kraljev novi trg sa zgradom Kraljevskog kazališta iz 1748.g. i brojnim palačama. Tu počinje zaštitni znak Kopenhagena, kanal Nyhavn (nova luka) s bezbroj kafića i restorana u živopisnim zgradama koje ga okružuju. Najstarija je na broju 9 iz 1681.g. U tri kuće je živio i Andersen dok je pisao bajke. U kanalu su usidreni mnogi stari jedrenjaci, pa se može zamisliti nekadašnja gužva, samo ako se zamijene kamioni i auti s konjskim zapregama i kočijama. Na kraju kanala na obali mora nova zgrada kazališta ispred koga polaze turistički brodići koji voze kanalima. Preko kanala se vidi novouređeni dio gra-

da Christiania.

Rosenborg

Jedan od najpoznatijih skandinavskih kraljeva, Christian IV sagradio je u 17. stoljeću najljepši dvorac u gradu, Rosenborg. Impresivne su viteška dvorana s prijestoljem, straža srebrnih lavova, razne sobe, tapiserije na zidovima u spomen bitke između Danske i Švedske, razne voštane figure, zbirka venecijanskog stakla, portreti i u podrumu krune danskih kraljeva i krunski dragulji. Pored dvorca je veliki park, izuzetno održavan, s dugimdrvoredima i posebnim igralištima za djecu. Botanički vrt se nalazi na 10 hektara nasuprot palače. Poznat je po svojih 27 staklenika iz 1874. U njemu raste više od 13.000 vrsta bilja iz cijelog svijeta. Poseban klimatizira-

ni dio stvara okruženje pogodno za rast arktičkih biljaka. Pored vrta je Geološki muzej i Nacionalna galerija u zgradi iz 1896. g., s izložbom od renesansnih europskih majstora do postavki moderne umjetnosti.

Christiania

Novi dio grada niknuo je na ostacima lučkih skladišta i vojne kasarne. Može se pohvaliti brojnim restoranima i štandovima brze hrane. Tu je na obali napravljeno moderno zdanje opere. Cristiania ima jednu od najpoznatijih crkava Danske, koja ima jedinstven toranj sa stepeništem u obliku serpentina od čega je zadnja trećina s vanjske strane šiljastog krova. Otvorena je 1752. g. i možete se popeti do vrha 90 metara iznad razine ulice, pravi adrenalinски užitak za turiste. Dio kasar-

ne su zaposjeli beskućnici i izbjeglice još desetak godina prije. Da absurd bude veći ostali dio otoka spađa u elitno naselje sa skupim stanovima i jahtama parkiranim u kanalima ispred njih.

Carlsberg

Hop on bus nas je potom odvezao do stare Carlsberg pivovare iz 1847. g., koja je jedna je od najpozjećenijih turističkih atrakcija. U dvorištu je replika Male sirene i stare kočije koje su razvozile pivo. Može se dosta naučiti o proizvodnji piva kroz povijest, vidjeti stara oprema za proizvodnju. Obilazak završava degustacijom piva. Vozili smo se i kočijom oko vila gdje žive bogatići Danci. Većina vjerojatno ima dijnice u Carlsbergu. Potom smo odušetali do poznatih vrata sa slonovima, nekadašnjim glavnim ulazom. Zbog velikih radova na izgradnji novih postrojenja turistički bus više ne prolazi kroz njih. Inače do tamo se iz grada i nazad može i posebnim besplatnim Carlsberg busem.

Den blau planet aquarium

Veliki akvarijum Blue Planet je na obali Oresunda jednu metro stanicu prije aerodroma. Voz i besplatan bus. Od otvaranja 1939. g. doživio je nekoliko proširenja i novih zgrada. Ocean tank, Amazonas i Coral Reef će svakoga oduševiti, posebno tuneli kroz koje prolazite, a morski psi plivaju iznad vas. Stalno se održavaju razne prezentacije, od hranjenja vidri, do seciranja lignje. Zanimljivo je vidjeti male ptice najorke kako plivaju i rone kroz vodu. Naravno da najviše pažnje pobuđuju ajku-

Mala sirena

Prije 103 g. proizvođač piva Carl Jacobsen je gledao u kazalištu priču Hans Christiana Andersena i kao dar svome gradu naručio brončano-granitnu skulpturu sirene, koja na ulazu u kanal sjedi na stjeni i čeznutljivo gleda na kopno, ne bi li vidjela svoga ljubljenog princa. Danas je zaštitni znak grada i mnogi turisti s dalekog istoka dolaze samo da nju vide. Ostalo im nije važno. Pored nje je mala marina i terminal za kruzere s redom outlet trgovina. Najveća fontana grada posvećena je božići Gefjun. Prepuna je raznih mitskih životinja. Pored je i prekrasna anglikanska crkva i ulaz u Kastellet, petokraku utvrdu okruženu kanalima iz 1664. g. Nema kame na niti cigle, samo zidovi od zemlje. Crvene zgrade unutra su sada poslovni prostori. Tokom ljeta se tu održavaju razne priredbe.

Nyhavn, ukrcaj na brodiće

le, posebno kada su nahrupila djeca iz škola.

Danska rivijera north sealand

Sjeverni dio otoka Sealanda obiluje prekrasnom prirodom, mnogim dvorcima i lijepim plažama, a svega pola do sat vremena vožnje od Kopenhagena. Vrijedi vidjeti raskošne vikendice i posjetiti kraljevske dvorce Frederiksbor, Fredensborg i Kronborg. Mi smo se odlučili ići agencijom Stroma.dk i njihovim aranžmanom Royal castle tour, koji uključuje i ulaznice u dvorce. Teško da bi se moglo nešto takvo odraditi u jednom danu da smo išli vla-kom. Provezli smo se kompletnom rivijerom i vidjeli brojne vile, viken-dice, marine i jedriličarske klubove. Prošli smo kroz staro ribarsko selo s kućama i slamanatim krovovima, čije održavanje je pravo bogatstvo, zbog visokih premija osiguranja. Neke vi-le koštaju i po nekoliko milijuna eu-ra. Vidjeli smo najstarije drvo u ze-

mlji, hrast star 600 godina i plaže s kojih su danski ribari švercali Žido-ve i spašavali ih od nacističkog pro-gona. Prošli smo pored Muzeja su-vremene umjetnosti Louisiana.

Kronborg

Prvo smo posjetili najudaljeniji dvorac Kronborg, koji se nalazi se u gra-diču Helsingør na najužem dije-lu oresundskog tjesnaca, pa se lako stiže i trajektom iz švedskog Hel-singborga. Kako god stignete vidjeti ćete prvo prekrasnu zgradu želje-zničke stanice. Na trgu je Sveasojlen, 12 metara visoki stup koji svjetli, podignut 1947. g. u spomen ratnih kriješova. U centru nekoliko ulica i trg Axeltorvet čine pješačku zonu prepunu trgovina, restorana i kafića. Dominiraju Gradska vijećnica i ka-tedrala Sv.Olava, kralja proglašenog svecem, koji je pao u bici 1030.g. Nedaleko je i karmeličanski samo-stan u kome je danas gradski muzej. Na obali je veliki plato ispred novog

Kulturnog doma, gdje se održavaju svi mogući kulturni sadržaji. Neka-da je tu bilo brodogradilište. Pomor-ski muzej je u stari suhim dokovi-ma. Na molovima na ulazu u luku

potpišu i urežu svoje ime u staklo na jednom od prozora dvorca pomoću dijamantnog pera.

Frederiksbor

Dvorac Frederiksbor se nalazi na tri otočića u jezeru pored gradića Hillerød. Sagrađen je u nizozem-skom stilu renesanse početkom 17. st. od kralja Kristiana IV. Tada je bio običaj da svaki kralj ima nekoliko dvoraca u raznim krajevima zemlje. Time je imao bolju kontrolu obila-zeći podanike i mogao se skloniti u drugi kraj zemlje u slučaju pobune ili napada susjeda. U tim seobama selio se i cijeli dvor, pa je to bila ka-ravana od 200 kočija, koja je dovozi-la, namještaj, posude, hranu, poslu-gu i plemstvo. Nakon razornog po-žara zbog loših dimnjaka, palača je izgorjela, te je obnovljena u 19.st. od strane vlasnika Carlsberg pivova-re, kada je postao i dio Danske naci-onalne galerije. Jedino je ostala ne-

Tivoli, drugi najstariji zabavni park u svijetu

dva svjetionika i skulptura Hercules i Hydra, simbol vječite borbe čovje-ka i mora i riba od recikliranih boca.

Fredensborg slot

Dvorac Fredensborg na jezeru Esrum se još uvijek koristi od strane kraljevskog para, a često služi za održavanje službenih državnih po-sjeta i obilježavanje obiteljskih pro-slava. Gradnja je počela 1700. g. u francuskom stilu s baroknom pala-čom i vrtom s oko 70 skulptura nor-veških i farskih poljoprivrednika i ri-bar-a. Zovu ga zato danski Versailles. Ime doslovno znači „mjesto mira“, jer je građen za vrijeme potpisiva-nja mira sa Švedskom. Tradicija je da se svi strani čelnici, koju tu dođu,

dirnuta zapanjujuće lijepa kapela sa zidovima prekrivenim štitovima i grbovima plemića i počasnih dobit-nika ordena. Bogatstvo dvorca je za-panjajuće. Potpuna suprotnost ta-mnog i mračnog srednjevjekovnog Kronburga. Unutra se ističe zbirka portreta kraljevske familije, te niz povijesnih slika i slika suvremene umjetnosti. Možete vidjeti originalne skulpture i ukrase od prije poža-ra. Pojedine dvorane mogu se mje-riti s najboljim francuskim dvorci-ma. Dvorac je okružen jezerom, a ima prekrasno uređen francuski ba-rokni vrt.

Tekst i slike:

Verica i Boris Pletikosa
www.pletikosa.com

Zoo

Ljubitelji životinja mogu posjetiti u gradu i zoološki vrt, koji ima preko 3000 životinja i 264 različitih vrsta. Do tamo smo došli hop on busom. Glavna atrakcija je stakleni bazen s polarnim medvjedima, gdje se mogu vidjeti kako spretno plivaju. Mi smo došli u vrijeme hranjenja pa smo gledali kako komada desetak kila mesa. Mnogo afričkih životinja živi u velikim dijelovi-ma parka, koji simuliraju njihov prirodni okoliš. Moram priznati da nikada nisam video toliki broj djece u zoo parku. Dolaze sa školama, vrtićima. Po-red ulaza u zoo je još jedan ljetni dvorac Frederiksberg iz 1704. g., s velikim parkom. Nakon rekonstrukcije treba biti otvoren za par dana.